

**PROGRAMMA VAN MAATREGELEN BIJ
ARCHEBO-RAPPORT 2023D59**

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN ELEN - ZANDSTRAAT

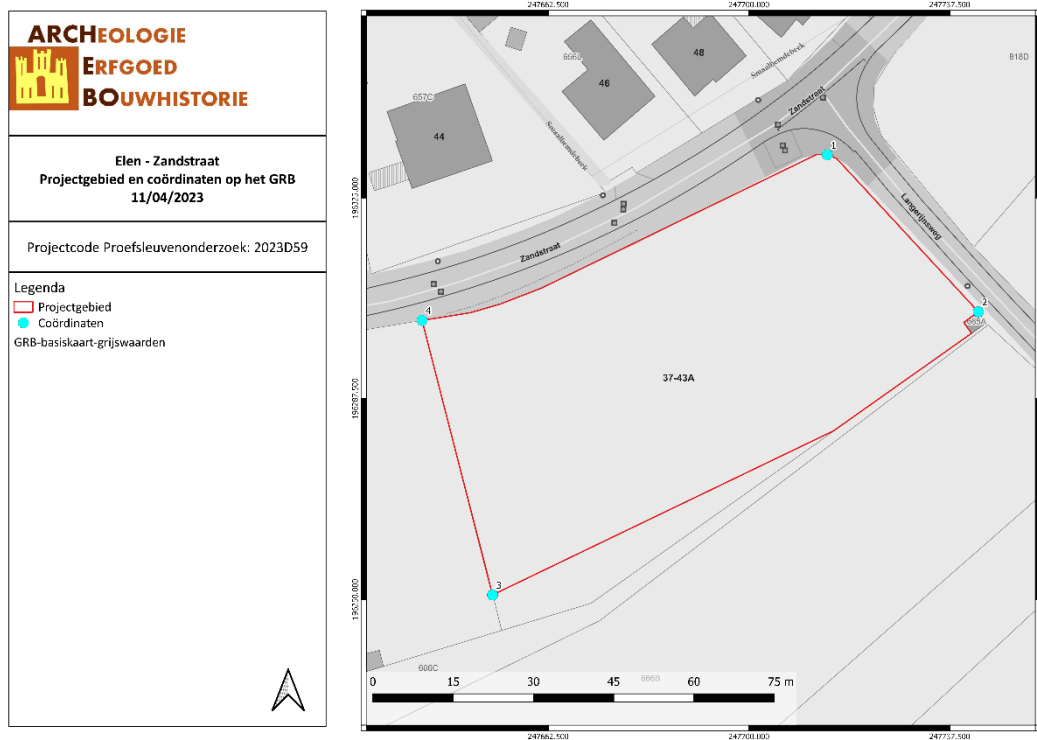
N. GEELLEN, D. WIJNS & J. CLAESEN

APRIL 2023

1 ALGEMEEN

Administratieve gegevens / Technische Fiche

Onderzoek:	Programma van maatregelen. Elen - Zandstraat																								
Opdrachtnemer:	ARCHEBO bvba Merelnest 5 3470 Kortenaeken																								
Projectleiding:	Jan Claesen																								
Erkend archeoloog:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014																								
Locatie:	Limburg, Dilsen-Stokkem, Elen, Zandstraat - Langerijnsweg																								
Coördinaten :	<table border="0"> <tr> <td>1</td> <td>X</td> <td>247714.61</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Y</td> <td>196333.04</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>X</td> <td>247742.86</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Y</td> <td>169303.75</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>X</td> <td>247652.06</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Y</td> <td>196250.83</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>X</td> <td>247638.88</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Y</td> <td>196302.09</td> </tr> </table>	1	X	247714.61		Y	196333.04	2	X	247742.86		Y	169303.75	3	X	247652.06		Y	196250.83	4	X	247638.88		Y	196302.09
1	X	247714.61																							
	Y	196333.04																							
2	X	247742.86																							
	Y	169303.75																							
3	X	247652.06																							
	Y	196250.83																							
4	X	247638.88																							
	Y	196302.09																							
Kadastrale percelen:	Dilsen-Stokkem, afdeling 3/Elen, sectie B, perceel 664B																								

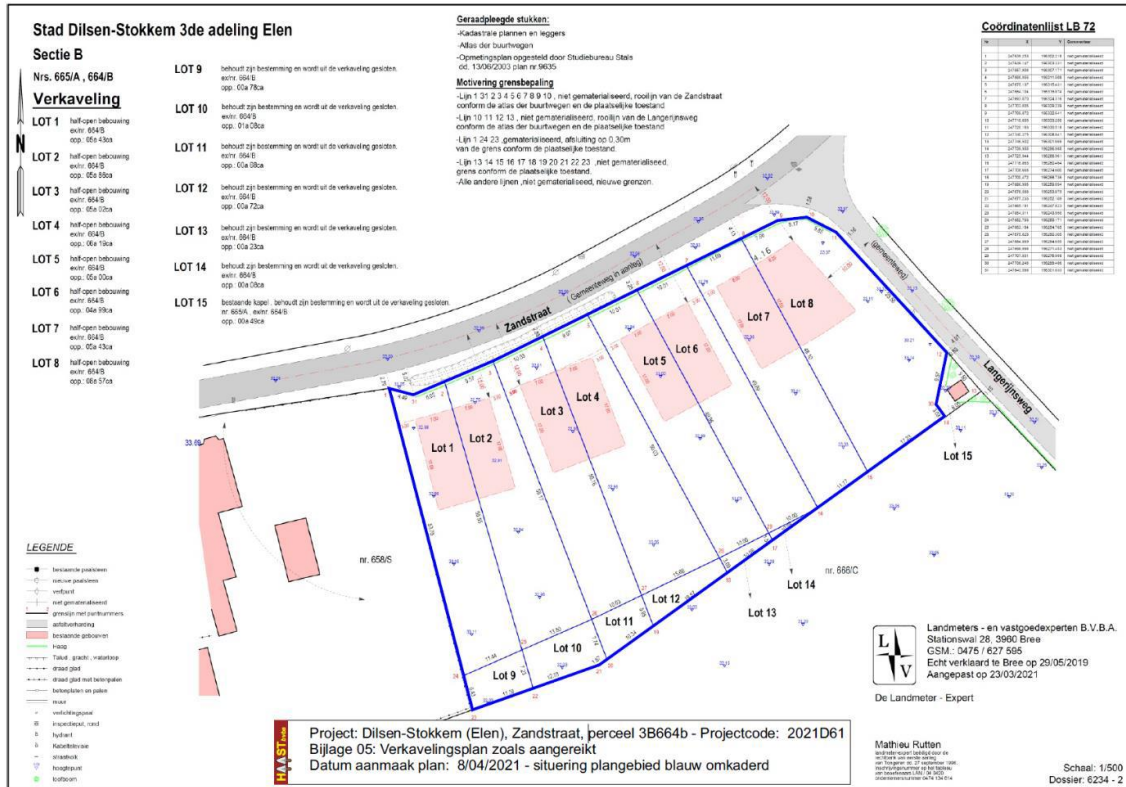
Figuur 1: Situering van het projectgebied op het GRB (Geopunt, 2023).

2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Het programma van maatregelen geeft een gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen voor de omgang met archeologisch erfgoed bij bodemingrepen. Het beschrijft de aard van deze maatregelen en de uitvoeringswijze van de eventuele maatregelen.

Aanleiding van het vooronderzoek

Het perceel 664b aan de Zandstraat, hoek met de Langerijnsweg, in Dilsen-Stokkem / Elen, wenst men te verkavelen in 8 bouwloten, geschakeld per twee woningen in halfopen bebouwing. Met de verkaveling gaan geen wegeniswerken gepaard aangezien de te creëren loten grenzen aan een uitgeruste weg wat betreft nutsvoorzieningen. Op het terrein zijn inmiddels ook al de nodige voorzieningen aangelegd voor de huisaansluitingen RWA- en DWA-riolering. De andere nutsvoorzieningen zullen pas aangelegd worden na of bij de bouw van de woningen. Bouwen zal pas gebeuren na verkoop van de bouwloten. De manier van bouwen, behoudens het feit dat het om halfopen bebouwing gaat, is de vrijheid van de koper van elk bouwlot. Per lot is telkens een oppervlakte voorzien van 17 x 7 meter, 119 m² grondoppervlakte, voor woningbouw. Een smalle strook aan de zuidgrens van het projectgebied, de loten 9, 10, 11, 12, 13 en 14 behouden hun bestemming (landbouwgebied op het Gewestplan) en zijn daarom uitgesloten van de verkaveling.¹

Figuur 2: Verkavelingsplan (opdrachtgever, 2021)

¹ VAN DE KONIJNENBURG R., *Archeologienota Dilsen-Stokkem, (Elen) Zandstraat, Bree, 2021, p. 7.*

Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem²

Het archeologisch potentieel met betrekking tot voorliggend projectgebied 2021D61 is duidelijk af te leiden van en beschreven in de archeologienota's 9248 en 5016. Het projectgebied is gelegen in een oude Maasarm, die duidelijk aangegeven is op de kaart van Paulissen uit 1973. Ook op de hoogtemodellen is die geul/Maasarm duidelijk zichtbaar. In de afbakening van zones met archeologisch potentieel in archeologienota 5016 valt het projectgebied telkens buiten of enkel met de oostelijke grens net binnen de afbakeningen met archeologisch potentieel. Op fig. 40 (fig. 35) in archeologienota 9248 is het projectgebied volledig gesitueerd in een natte context; een restgeul. De verwachting voor dergelijke topografische plaatsen is wat betreft bewoningssporen zeer laag gezien deze restgeulen vaak (lang) moerassig bleven en bij hoogwater volliepen en mee overstroonden.

Het potentieel zit vooral in een middelhoge verwachting naar geïsoleerde vindplaatsen van geringe omvang, zoals bruggen, visfinken, kano's, deposities, etc.. Deze vindplaatsen dateren vanaf het midden neolithicum gezien oudere, prehistorische vindplaatsen door de Maas in de geul weg geërodeerd werden.

Anderzijds wordt de verwachting in archeologienota 5061 bijgesteld naar hoog door te verwijzen naar de vindplaatsen/waarnemingen 50808 en 50764. Op locatie 50808 werd echter slechts één scherf van handgevormd aardewerk aangetroffen. Op locatie 50764, net ten zuiden van het projectgebied, werden aardewerkfragmenten gevonden, waaronder gewoon aardewerk en terra sigillata met rouletteversiering.

Hieruit kan geconcludeerd worden dat er een hoge verwachting kan gesteld naar vondsten gerelateerd aan natte contexten, maar dat het wat dergelijke vondsten betreft dikwijls om geïsoleerde vondsten gaat, anderzijds kan ook een matige verwachting worden gesteld naar sporen / restanten van mogelijke nederzettingsstructuren of bewoningssporen uit de metaaltijden en Romeinse Tijd. Wat betreft steentijd is de verwachting eerder laag tot onbestaande, maar afhankelijk van de exacte positie van de Maasarm kunnen op de oevers van die geul sporen uit de steentijd toch aangetroffen worden.

- In welke zones is verder vervolgonderzoek noodzakelijk indien archeologisch erfgoed potentieel aanwezig is en bedreigd wordt ten gevolge van de geplande ingrepen?

Het volledige projectgebied dient beschouwd worden als een zone met archeologisch potentieel met echter de hoogste verwachting aan het aantreffen van sporen aan de west- en oostzijde van het projectgebied, aan de rand van de oude Maasarm.

Verstoorde zones:

Het volledige projectgebied kan beschouwd worden als matig verstoord aangezien op het terrein een boomgaard aangeplant werd die recent volledig gerooid werd, het terrein geploegd en ingezaaid voor maïsteelt. Het rooien van de bomen en ploegen van het veld kan verstoring geweest zijn voor eventueel aanwezig archeologisch erfgoed mede gelet op de bodemkundige kartering als een zandleembodem zonder profielontwikkeling, met een dunne humeuze Ap-horizont.

² VAN DE KONIJNENBURG R., Archeologienota Dilsen-Stokkem, (Elen) Zandstraat, Bree, 2021.

Resultaten van het vooronderzoek met ingreep in de bodem

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied grotendeels omschreven als bodemtype Lbpy. Dit is een droge zandleembodem zonder profielontwikkeling waarbij de sedimenten zwaarder of fijner worden in de diepte. Een deel van het projectgebied valt in het noorden binnen bodemtype Ldpy. Deze bodems zijn gelijkaardig aan de Lbpy bodems maar hebben een matig natte drainageklasse. Langs de westelijke perceelsgrens komen bebouwde zones (OB) voor.

Op het terrein werd op 11 april 2023 een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd. Tijdens het landschappelijk bodemonderzoek werden er 3 profielputten aangelegd zoals opgenomen in het programma van maatregelen bij de archeologienota.

In de meest westelijke profielput (WP1) werd een donkerbruine bouwvoor met een dikte van ca. 40 cm aangetroffen. Daaronder lag een lichter bruin zandleempakket met een dikte van ca. 1 m. Hieronder kwam oranjewit zand voor met een dikte van ca. 40 cm met daaronder een kleiige laag met een dikte van 20 cm. Het laatste pakket dat werd aangetroffen betrof grover oranjebruin zand. In dit profiel werden geen expliciete aanwijzingen voor de aanwezigheid van een oude Maasarm aangetroffen.

Het profiel in de meest oostelijke (WP2) en de centrale (WP3) profielput was anders. Hier was de bouwvoor ca. 40 cm dik. Daaronder lag opnieuw een lichter bruine zandleemlaag met een dikte van ca. 70 cm. Hieronder werd een laag grind aangetroffen. In beide profielen werden dus wel aanwijzingen van Maasafzettingen worden aangetroffen in de vorm van het afgezette grind. Dit grind behoort tot de Formatie van Lanklaar. Het bovenliggende zandleem werd vermoedelijk ook fluviatiel afgezet door de Maas (Formatie van Leut). Of het projectgebied daadwerkelijk binnen een oude Maasarm valt is op basis van de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek echter moeilijk te zeggen.

In alle profielputten werd een AC profiel aangetroffen.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden er geen archeologisch relevante sporen aangetroffen. Er werden ook zeer weinig verstoringen aangetroffen. In het westen van het projectgebied werd enkel een betonnen buis aangetroffen die noord-zuid gericht was en dus in elke sleuf zichtbaar was. Aangezien er geen archeologisch relevante sporen werden aangetroffen is vervolgonderzoek niet noodzakelijk. Het potentieel voor kennisvermeerdering is nihil.

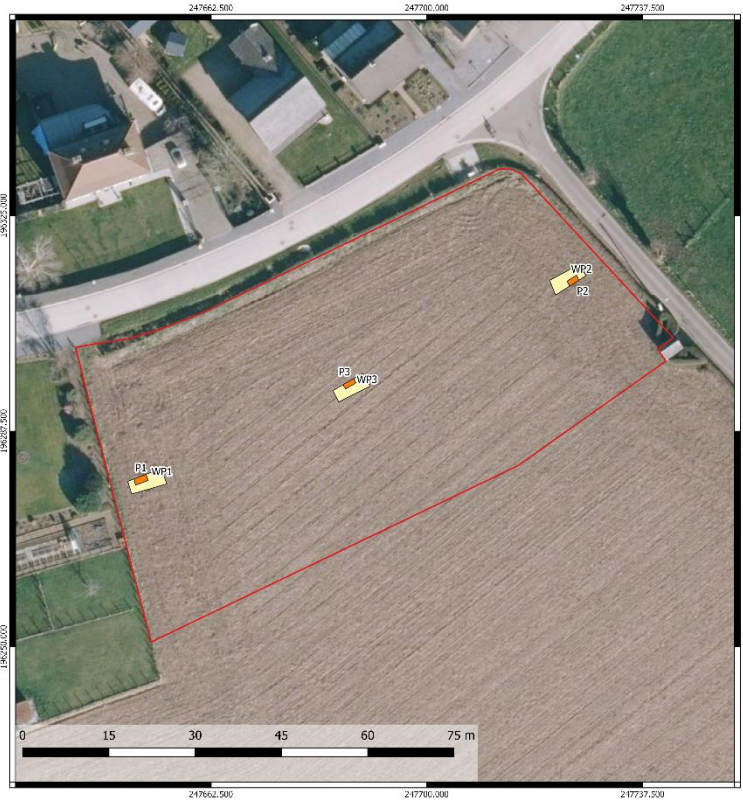
ARCHEOLOGIE
ERFGOED
BOUWHISTORIE

Elen - Zandstraat
Landschappelijke profielputten op de Orthofoto van 2022
11/04/2023

Projectcode Proefsleuvenonderzoek: 2023D59

Legenda
 Projectgebied
 Profielputten
 Velddata profielputten
 AC profiel

Orthofotomozaiek, middenschallig, winteropnamen, kleur, 2022, Vlaanderen

Figuur 3: Landschappelijk bodemonderzoek (Archebo bvba, 2023).

ARCHEOLOGIE
ERFGOED
BOUWHISTORIE

Elen - Zandstraat
Allesporenplan
11/04/2023

Projectcode Proefsleuvenonderzoek: 2023D59

Legenda
 Projectgebied
 Werkputten
 Velddata proefsleuven
 recent
 GRB-basiskaart-grijswaarden

Figuur 4: Allesporenplan (Archebo bvba, 2023).

Gemotiveerd advies

Het gemotiveerd advies is gebaseerd op basis van het verslag van resultaten na een door ARCHEBO bvba op 11 april 2023 uitgevoerd landschappelijk bodemonderzoek en proefsleuvenonderzoek. De vaststellingen over de aan- of afwezigheid van archeologische sites en hun aard worden geconfronteerd met de door de initiatiefnemer voorgenomen bodemingrepen. Op basis van deze confrontatie motiveert het advies of er maatregelen nodig zijn, welke deze zijn, en wat hun uitvoeringswijze is.

Op basis van de verzamelde gegevens uit het vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van een landschappelijk bodemonderzoek en proefsleuvenonderzoek, wordt er **geen** archeologisch vervolgonderzoek in de vorm van een vlakdekkende opgraving aanbevolen.

Conclusie

De geplande werken zullen het archeologisch niveau verstoren, maar gezien het ontbreken van archeologisch potentieel van het terrein, is het niet opportuun om verder archeologisch onderzoek te adviseren. Daarom stelt ARCHEBO bvba voor het terrein definitief vrij te geven.

Het uitgevoerde vooronderzoek is volledig. Alle revelante beschikbare bronnen zijn geraadpleegd.

Binnen het onderzoeksgebied dient geen verder archeologisch onderzoek te gebeuren in welke vorm dan ook.

Deze nota ontslaat de opdrachtgever, noch de aannemer van de geplande werken, niet van zijn verplichting om tijdens de bouwwerken rekening te houden met de wettelijke archeologische meldingsplicht indien er alsnog archeologische resten aan het licht komen.

3 FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering van het projectgebied op het GRB (Geopunt, 2023).	2
Figuur 2: Verkavelingsplan (opdrachtgever, 2021)	3
Figuur 3: Landschappelijk bodemonderzoek (Archebo bvba, 2023).....	6
Figuur 4: Allesporenplan (Archebo bvba, 2023).....	6